

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 17.153. Telefon 3112

Postavitve — prevedbe — napredovanja

Odloki o sprejemu v državno ali samoupravno službo novih uradnikov ali uslužbencev ali odloki o napredovanju in razvrstitvi takih oseb se smejo pripraviti šele, ko je pristojni organ ugotovil, da je proračunsko mesto prazno in kredit prost.

Državni in samoupravni uradniki in uslužbenci, ki izza dne 1. avgusta prijavijo in predložijo pristojnemu ministru ali za to pooblaščenemu državnemu ali samoupravnemu organu v odobritev odloke o sprejemu novih uradnikov ali uslužbencev v državno ali samoupravno službo ali o napredovanju ali razvrstitvi takih oseb brez predhodnega vnaprejšnjega zagotovljenega proračunskega mesta in proračunskega kredita in s tem povzročijo povečanje državnega ali samopravnega proračuna, so odgovorni solidarno pred glavno kontrolo za povračilo škode, če za izdajo takega odloka ni predhodno odobrenega prostega proračunskega mesta in predhodno odobrenega proračunskega kredita za sprejem takih oseb v službo, odnosno za napredovanje ali razvrstitve. Odločba glavne kontrole postane izvršna, če jo na pritožbo odobri kassacijsko sodišče. Rok za pritožbo znaša 15 dni.

(§ 81 zakona o proračunskih dvanajstih za meseca avgust, september, oktober, november in december 1935. ter januar, februar in marec 1936.)

Citirani paragraf je posegel globoko v učiteljske vrste. Prizadeti so z njim sicer prav vsi uradniki in to predvsem zaradi tega, ker bodo momentano zaostajali v napredovanju, a učiteljstvo se mora s tem paragrafom še posebej seznaniti.

Se precejšnje je število nezaposlenih diplomiranih učiteljskih abiturientov, ki čakajo na postavitev v učiteljsko službo eno, dve in tudi več let. Prošnje so vložene, mladi, delaželni učiteljski naraščaj čaka na odločilo vest, na nastavitveni dekret, a tega ni! Med onimi, ki čakajo so tudi taki, ki so odslužili kadrski rok. Nekateri so že bili postavljeni, a so morali podati ostavko na državno službo, drugi je še niso imeli, in nekaj mesecev je že minilo, odkar so se vrnili od vojakov, a sedaj, ponovno čakajo na postavitev. — Nastane vprašanje, kakšno upanje smejo še imeti ti bodoči naši tovariši in tovarišice, ko se poglabijo v določbe citiranega paragrafa. Vsako čakanje je težko, a čakanje na službo, na katero se je kdo leta in leta pripravljati, to je težko tudi onim, ki imajo starše in sorodnike, kateri jih preživljajo, a oni, ki nimajo nikogar, obupujejo.

Vprašanje kontraktualnega učiteljstva in dnevničarjev tudi še ni rešeno. Če bi hoteli ugotoviti njihovo število, tedaj bi najbrže samo v Dravski banovini presegalo število sto. Z neznatno plačo se morajo preživljati velike družine in nič drugega ni potrebno, nego prevedba v državno službo. Prizadeti bodo itak že s tem, ker se jim čas prebit v kontraktualni ali dnevničarski službi ne šteje v napredovanje in čim dalje časa morajo čakati, tem občutnejše bodo prizadeti ob prevedbi. Že leta si nekateri prizadevajo, da bi dosegli prevedbo, a vedno naletijo na ovire. Predpisi zakonov so, ki naletijo prizadeti nanje in zopet se je treba ustaviti in čakati. Kljub vsem težkostem je vsakdo upal na ugodno in čim hitrejšo rešitev svoje zadeve, a prav pri prevedbah je veljavni nebroj predpisov, ki jim je treba zavestno in zato je prav to vprašanje eno najtežjih v našem stanu. — Ali se sme po določilih navedenega paragrafa upati na boljše?

Nikakor ni izključeno, da bi vse postavitev in prevedbe odpadle, uzakonitvijo določbe. Ne — le prazna mesta, ki so v proračunu predvidena, morajo biti na razpolago. Potrebna je torej predvsem ugotovitev, koliko je v proračunu predvidenih mest s prostim kreditom, ki doslej še niso spopolnjeni in potem smemo pričakovati nove namestitve in tudi prevedbe iz kontraktualne in dnevničarske službe.

V zadnjem času je bilo objavljenih v listih še nekaj napredovanj iz nižjih v višje položajne grupe. Toda ta napredovanja so le nekoliko zaostala v objavljanju, kajti zadnji ukaz o napredovanju je bil podpisan koncem meseca julija. Od 1. avgusta dalje ni torej napredoval noben učitelj in nobena učiteljica. Doslej so bila naša napredovanja skoro avtomatična. Po uradniškem zakonu more vsak uradni napredovati že po treh letih. Ta določba velja tudi za učiteljstvo. Po vloženih prošnjah se je zavleklo pri nekaterih napredovanjih delj, pri nekaterih manj časa, a v glavnem, napredovali so vsi, le redke so bile izjeme v katerih so nastopale posebne ovire. Toda danes je položaj nekoliko drugačen. Kakor za postavitev in prevedbo, tako mora biti tudi za napredovanje prazno, v proračunu predvideno in kreditno še neiz-

rabljeno mesto. Čim bodo ugotovljena taka mesta, bodo prišla na vrsto tudi napredovanja.

Ako se le nekoliko poglabimo v nastalo situacijo, tedaj bomo uvideli, kako zelo so prizadeti mladi abiturienti in abiturientinje, ki že delj časa čakajo na postavitev. Od dne do dne pričakujejo razveseljive vesti, ki bi jih prestavila iz upanja in čakanja k delu. V težkem položaju se nahajajo naši tovariši kontraktualci (-ke) in dnevničarji (-ke), ki že dolgo čakajo na prevedbo. Tudi sedaj še niso ukinjene postavitve in prevedbe, toda še bo treba čakati, čakati na izpraznjenja v proračunu predvidena mesta. — In tudi napredovanja bodo prišla na vrsto.

Razumljivo je, da vidi vsakdo pred vsem svojo lastno zadevo in svojo lastno korist. Vsakdo, ki je prizadet in čaka, želi, da bi prišel čim prej na vrsto. Prav zaradi tega

Pot kontraktualnega učitelja preko zaprek zakonov in odredb

V naših vrstah je mnogo žrtev, katerim je poplava fašizma izpodjedla teren in jih zanesla čez bregove, pred vrata hiše, pod katere streho imajo tudi oni domovinsko pravico. — Pod streho smo jih sicer sprejeli, toda...

To so tiste žrtve, ki so povsod gledale ideal, radi katerih niso mogle videti resnice. To so tisti učitelji in učiteljice, ki so polni zavesti in ljubezni do svojega naroda in rojstnega kraja vztrajali v okupiranih krajih do poslednje možnosti — na prigovarjanje, ali iz lastne inicijative, vsekakor pa prostovoljno. Bili so celo taki, ki so idealizem manifestirali s tem, da so leta 1921. in prej, zapuščali službo tukaj in šli čez mejo na delo. In tam so delali kot apostoli, zvesto in vdano.

Ko pa je postajalo delo brezupno, trpinčenje neznosno, so začeli zapuščati svoja mesta na tujih tleh, daleč od svojega doma, kot brodolomci. Ti, ki so prihajali prvi, so še našli odprta srca. Koristili so se z Uredbo deželne vlade za Slovenijo št. 361 od 14. februarja 1919. leta, katere člen 1. med ostalim določa, »da se učiteljem osnovnih in meščanskih šol vračuna tudi čas prebit v službi na slovenskih privatnih osnovnih in meščanskih šolah s pravico javnosti, kakor tudi na vseh šolah Družbe Sv. Cirila in Metoda.«

Zakonodajni odbor v Narodni skupščini je to uredbo sankcioniral (glej Služb. Novine od 3. sept. 1921. l., broj 195, stran 7.) in sicer radi tega, ker je bilo premalo učiteljstva.

V splošnem niso bili ti učitelji oškodovani niti prikrašani na službenih letih, ampak morali so priti drugi, kajti program se je dosledno izvajal. Slovensko učiteljstvo je bilo zaprto, pojavil se je fašizem z vsemi svojimi metodami, ki je začel čistiti med slovenskim učiteljstvom in rezultat ni izostal.

Kakor val, ki ga dvigne nepričakovano sunek nevihte, se je dvignilo število učiteljstva in iskalo zatočišča tam, kjer ga je po pravici moralo iskati. Starejši so bili sprejeti brez ovir; mlajši pa so naleteli na odlok ministra prosvete Onbr. 29.463 od 20. julija 1921, po katerem so morali polagati dopolnilni izpit iz nacionalne grupe predmetov. Po tej formalnosti so bili vsi sprejeti, nihče ni ostal brez kruha in je doslej vse v redu.

Ker pa so se pri nas razmere čim dalje bolj konsolidirale, je nastala potreba, da se trenutno stanje fiksira s pozitivnimi zakoni, ki kažejo v svoji kronološki evoluciji čim dalje manjše razumevanje za prilike, iz katerih so prihajali kandidati za kontraktualno učiteljsko službo. Bilo je bridkih razočaranj radi nepričakovanih formalnosti in težav. Na nekatere primere kaže informirana javnost še danes, kot na primere krivice.

Na videz majhnim nedostatom pripisujemo nekaj žrtev, ki jih ni bilo treba, n. pr. brisanje nekaj let kontraktualne službe pri prevedbi v stalnost radi tega, ker pogodba o kontraktualnem službenem razmerju ni bila pravočasno obnovljena; ponovno polaganje praktičnega učiteljskega izpita zaradi tega, ker prošnja za sprejem v kontraktualno službo ni bila rešena v petih letih, a prosilec se je ves čas nahajal izven učiteljske službe.

Vsa kontraktualna služba od 1. aprila 1932. leta dalje se pri prevedbi v stalno drž. službo ne šteje niti za grupo niti za pokojnino. Predno bodo vsi kontraktualni učitelji sprejeti v stalno državno službo, pa se bomo morali boriti s še večjimi zaprekami.

Do tega stanja je prišlo stopnjema po silij razmer, ki so se vrstile v desetih letih, tako-le:

Uradniški zakon od 31. julija 1923. leta je uvedel kontraktualno službo. Učitelji so po opravljenem dopolnilnem izpitu in prestopu v naše državljanstvo mogli dobiti stalnost v državni službi. Na podlagi §§ 137 in 241, v zvezi s prej omenjeno Uredbo deželne vlade za Slovenijo št. 361 ex 1919. leta, so se računala v državno službo vsa leta po-

prihajajo tudi od vseh strani prošnje za intervencije, za pospešitev zadeve, za izposilovanje ugodne rešitve. — Toda vprašati se je treba, ali tudi kaj zaleže posredovanje za posamezne primere? Navedeni paragraf prav točno določa postopek in izjeme niso niti mogoče niti dovoljene. Čeprav ni bilo od 1. avgusta niti postavitev in prevedb niti napredovanj, vendar je dana možnost, da pridejo na vrsto postavitve in prevedbe kakor tudi napredovanja, biti pa morajo na razpolago predhodno vnaprejšnjega zagotovljenega proračunskega mesta in proračunski krediti.

Ker je torej vsaka intervencija v posameznih primerih brezuspešna, je vendar le možna načelna intervencija, da se ugotovijo vsa mesta, ki so v proračunu predvidena, a so sedaj prazna, neizrabljena in je njihov kredit še prost.

— Ž.

VSEBINA:

Postavitve — prevedbe — napredovanja.

Pot kontraktualnega učitelja preko zaprek zakonov in odredb.

Aktualne zadeve.

Moj razred kritizira...

LISTEK: Učitelja Čičgoja zadnja pot.

Nekaj zgodovinskih reminiscenc k 60 letnici šole na Grabnu v Ljubljani.

Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

sežnost ne zadene samo sedanjih ali bivših kontraktualnih uradnikov, temveč tudi vse tiste drž. uslužbence, ki so kdaj koli in v katerikoli lastnosti službovali izven teritorija bivše Srbije. — Zaradi njegove značilnosti navajamo § 248. U. Z. dobesedno: »Odredbe tega zakona veljajo za vse one državne uslužbence, ki se zateko v aktivni službi na dan, ko stopi zakon v veljavo, ali ki stopijo po tem dnevu v službo, bodisi da stopajo v službo prvič, bodisi da so že bili v službi, neglede na zakonske predpise, ki so veljali, preden je stopil ta zakon v veljavo in neglede na to, ali se jim je pokojnina uredila po predpisih, ki so prej veljali, ali ne.«

Ker bi po določbah tega člena veliko število uradništva zgubilo preko polovice svojih službenih let, kar je po mirovni pogodbi nedopustno, je evidentno, da § 54. zakona o državljanstvu mora še veljati in da med drugimi tudi zakon o državljanstvu spada v okvir § 116. toč. 7. U. Z., na podlagi katerega se more računati v državno službo vsa službena doba, priznana s posebnimi zakoni.

Kratek pregled zakonskih odredb, ki v preteklem desetletju regulirajo kontraktualno službeno razmerje do države, nam nudi sliko, ki je, gledana z nacionalnega stališča, precej tuorna. Ni prav, da se učiteljem, ki so najdalje in za ceno težkih žrtev vztrajali v zasedenem ozemlju, ne prizna niti tistih pravic, katere so tam uživali, t. j. vsa službena leta, ko se je že prvimi, ki so prihajali, priznalo v državno službo vsa leta, tudi tista na privatnih šolah. Nepravilna in nemoralna je ta dvojna ali celo trojna mera.

Vzemimo v ilustracijo sledeče: Izmed učiteljev(ic), ki so prišli k nam do 1929. leta kot vsi enaki, jih imamo danes 3 vrste:

1. Nekateri, ki so že sprejeti v drž. službo in so razvrščeni po skupinah. Če jim je bila sreča naklonjena, da so bili prevedeni v državno službo pred 1. aprilom 1931. leta, so se jim štela v državno službo vsa službena leta iz Italije in tukajšnja kontraktualna služba.

2. Tisti, ki so bili prevedeni iz kontraktualne v državno službo po 1. aprilu 1931. leta, se jim službena leta iz Italije niso smela šteti v državno službo. Šteje pa se jim kontraktualna služba, toda le do 1. aprila 1932.

3. Še so taki, ki sploh niso sprejeti niti v kontraktualno, niti v državno službo. Kruha je usoda, ki jih je tako udarila. Imeli so isto število službenih let — in sedaj?

Prvi je v VI. položajni skupini in ima lepo službo, drugi je v VIII. položajni skupini in tretji, ki je prišel nekaj pozneje, živi v upanju, da bo sprejet v kontraktualno in mogoče po nekaj letih v državno službo.

Moralni zakon in dolžnost nam velevala, da žrtvam našega nacionalnega pokreta pomagamo, sicer nas bo bodočnost obsojala.

Aktualne zadeve

Prav je in potrebno, da vselej in ob vsaki priliki poudarimo najnujnejše zadeve učiteljskega stanu.

Mnogo je bilo že napisanega o učiteljski stalnosti. Toda ne nehajmo prej, dokler ne postane zahteva — dejstvo. Pogledimo sodniški stan. Ako smemo verjeti časopisnim vestem, bo njegova stalnost uzakonjena v l. 1936. Spričo važnosti tega stanu je to sicer samoobsebi umevno, vendar brez boja in žrtev tudi tam ni šlo. Zato naj bo vse naše stanovsko delo, vsa naša zborovanja prežeta z zahtevo po stalnosti. Le tedaj se bo mogel učitelj z vsem svojim srcem, z vso svojo ljubeznijo posvetiti vzvišenemu poklicu, ako bo vedel, da ga za njegovo pošteno delo ne more nihče premestiti oziroma ga spravljati v odvisnost mogotcev in drugih faktorjev.

V tesni zvezi s stalnostjo je razpis mest. Treba je, da se tudi temu vprašanju večkrat posvetimo, ker so se tu delale, in se bodo morda še, mnoge nepravilnosti.

Marsikdo se danes trka na prsa čes, dobi sem mesto po razpisu in s tem je zadovoljen absolutni pravici. Zopet drugi vzklikajo: Razpišejo naj se vsa mesta, ki so bila od-

dana brez razpisa. Ne oziraje se na to, da vsakokratni režim podeljuje razpisana mesta povečini le »svojim« moramo poudariti, da je razpis službenih mest, dokler nimamo stalnosti le podrejenega značaja. Prva je učiteljska stalnost. Ako te ni, nima razpis onega pomena, kot mu ga marsikdo pripisuje, ker razpisano mesto lahko stokrat dobiš in ga lahko tudi tolikokrat zgubiš.

Ozrmo se samo 10 let nazaj. Vsak učitelj je bil trdno uverjen, da je, ko izpolni pogoje, stalen. Saj smo pisali v zadevni rubrike »stalen s stalnim učnim mestom«. Prišel pa je zloglasni režim, ki je začel privrkat na debelo predstavljati njemu neljubo učiteljstvo, uporabljajoč neusmiljeni paragraf 71. Mnogi premeščeni učitelji so bili prepričani, da je to dejanje protizakonito. Pritožili so se na državni svet, ta pa je vse pritožbe odbil s motivacijo, da po obstoječih zakonih učiteljstvo stalnosti nima. Zato je napačna trditev, da je učiteljstvo imelo stalnost do l. 1929. — do uzakonitve sedanjega šolskega zakona. Stalnost je imelo učiteljstvo le nekaj časa po osvobojenju, dokler so veljali še bivši državni in deželni zakoni. Kakor hitro pa je bila